

História obce Divina (knihy Príbeh Svätajánsky)

Divina vznikla na zvykovom a nemeckom kolonizačnom práve, neskôr prešla na valašské. Prvé písomné zmienky o tomto území sú z roku 1244, kedy sa spomínajú rieky Divina a Malá Divina. Obce Divina a Lúky sa spomínajú tiež v roku 1325. Divina, ktorá sa tu spomína ako novozaložená plantácia (lehota), bola krajinským sudcom Alexandrom potvrdená istému Salmanovi. Niektorí autori sa domnievajú, že ide o dosídlenie staršej osady. Stredoveké osídlenie chotára dokladá aj stredoveký hrádok, ktorý sa nachádzal v pohraničnej oblasti medzi Divinkou a Divinou, v doline Divinského potoka. Divinu ďalej získava Salmanov syn Mikuláš, ktorého potomkovia boli koncom 14. resp. začiatkom 15. storočia povýšení do šľachtického stavu. Divina bola v rukách divinských zemanov určite až do konca 15. storočia. Podľa urbára Budatínskeho panstva z roku 1572 patrila Veľká Divina do jeho správy. Popisná časť urbára sa zmieňuje aj o divinskom zákupnom richtárovi, ktorý tu pravdepodobne prevádzkoval aj mlyn. Zaujímavé je, že divinskí obyvatelia okrem odovzdávania štandardných naturálií museli vrchnosti ako jediní zo všetkých obcí panstva poskytovať aj jarabice a zajace. V roku 1658 Divina patrila k Panstvu Budatín a zostala v jeho držbe aj v nasledujúcich desaťročiach, až do zániku feudalizmu.

V chotári Veľkej Diviny existovala dnes už zaniknutá osada (obec) Nová (Ves Nove). V roku 1572 bola táto osada majetkovo rozdelená na dve časti. Jednu časť so sedliakmi Kuczmenom, Holanom a želiarom Mezerom vlastnili Ján a Juraj Suňogovci. Druhá časť osady so sedliakmi Hrossom, Polkom a želiarom Lazarom patrila Suňogovcom Mojžišovi a Rafaelovi. Sedliak Hroš je aj jedným zo svedkov v spore o určení hraníc medzi Budatínskym panstvom, ktoré zastupoval Mojžiš Suňog s Bytčianskym v roku 1601. táto osada sa uvádza v roku 1658 v urbári Budatínskeho panstva pri obci Veľká Divina ako Nove a Brezove. Ako už bolo spomenuté, Divina bola založená na nemeckom (žilinskom) práve a dosídlená na valašskom. Tu ako kolonizátori - zakladatelia, mali významné miesto šoltýsi, ktorí sa usídlili v dosiaľ neobývaných častiach chotára a rozširovali dedinu zakladaním jej nových osád, prípadne osídľovali opustené časti obce. Šoltýsi mali svoje privilégia a slobody a nepatrili medzi poddané obyvateľstvo. V zmysle tereziánskej urbárskej regulácie bolo zrušené dedičné richtárstvo, šoltýstvo či funkcie valašských vojvodov, a tým boli zrušené aj ich privilégia. V čase tejto regulácie bolo vo Veľkej Divine celkom 24 šoltýsov, resp. šoltýskych rodín. Títo šoltýsi už nemali svoje šoltýske listiny a tak sa v zmysle nariadenia o tejto regulácii zaviazali platiť dane. Ako pozostatok po valašskej kolonizácii, ktorý pretrval až do polovice 20. storočia, sú tzv. bačovská roztrúsené po okolitých divinských a lúčskych kopcoch.

Dňa 24. júla 1837 dopadol na začiatok obce meteorit, z mineralogického hľadiska chondrit. O jeho dopade sa zachoval záznam v prvom zväzku divinskej farskej matriky: "Divinu vzrušila zvláštna udalosť 24. júla 1837. V tento deň o pol dvanástej hodine pred obedom sa slnko zatmilo a v 50-stupňovom uhle v diaľke 40 siah od kostola v smere vyšného konca obce dopadol tu s veľkým rachotom meteor vo váhe 19 viedenských funtov (1viedenský funt = 56,006 dkg). Rozmery tohto meteora (povetroňa) boli tieto: dĺžka 24 cm, šírka 23 cm, hrúbka 13 cm. Tento meteor si vzala vdova grófka Ľudmila Čakyová, rodená Lažanská, do svojho hradu v Budatíne, čo vzácnu pamiatku a v roku 1838 ho darovala Národnému múzeu v Budapešti, kde sa dosiaľ nachádza". Najväčšia časť meteoritu zostala dodnes uložená v Prírodovednom múzeu v Budapešti. Nedávno sa na Slovensko dostalo päť verných kópií divinského meteoritu. Jedna je súčasťou Pamätníka divinského meteoritu, ktorý bol odhalený 29. novembra 2014 počas Ondrejovských hodov. Ide o jediný takto stvárnený geologický pamätník na Slovensku. Obyvatelia obce sa v minulosti živilí poľnohospodárstvom ale aj drotárstvom.